

УДК 330.332

Л.Г. Капранова, доцент, к.е.н., ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет», м. Маріуполь

СТАН ТА ДИНАМІКА МІЖНАРОДНИХ ІНВЕСТИЦІЙ

В статті розглядається стан та динаміка міжнародних інвестицій. Досліджено динаміку міжнародних інвестицій, що надано групою Світового банку за період з 2010 року по 2014 рік, включно. Зазначено, що сучасною особливістю інвестицій є те, що маючи різне національне походження вони переплітаються та взаємодіють між собою. Вони створюють міжнародні потоки та перетворюються у світові інвестиційні ресурси, що функціонують в єдиному глобальному інвестиційному просторі. Зазначено, що основними джерелами міжнародних інвестиційних потоків є ресурси групи Світового банку та фінансова діяльність транснаціональних корпорацій. Визначено, що 147 транснаціональних корпорацій керують всією світовою економікою. Зазначено, що одним з ключових моментів є ризиковість інвестицій. До ризиків можна віднести політичні ризики, ризики що пов'язані з виникненням екологічних катастроф, некомерційні ризики. Зроблено висновок що, міжнародні інвестиційні потоки відіграють значну роль в економіках усіх країн, не є винятком і Україна. Іноземні інвестиції не тільки забезпечує мобілізацію, перетікання капіталу, але і беруть участь в організації міжнародного поділу праці через реалізацію конкурентних переваг окремих держав-учасників. Але останні роки на ринку міжнародних інвестицій спостерігається значна млявість. До основних інвестиційних джерел можна віднести діяльність групи світового банку, та діяльність транснаціональних корпорацій, які на даний час виступають як «кровоносна система» глобальної економіки.

Ключові слова: міжнародні інвестиції, інвестиційні потоки, ТНК, попит, глобалізація, світова економіка, національна економіка, глобальні процеси.

Рис. 2., Табл. 4, Літ. 5

Л.Г. Капранова

СОСТОЯНИЕ И ДИНАМИКА МЕЖДУНАРОДНЫХ ИНВЕСТИЦИЙ

В статье рассматривается состояние и динамика международных инвестиций. Исследована динамика международных инвестиций которые предоставлены группой Мирового банка за период с 2010 года по 2014 год, включительно. Отмечено, что современной особенностью инвестиций является то, что имея разное национальное происхождение они переплетаются и взаимодействуют между собой. Они создают международные потоки и превращаются в мировые инвестиционные ресурсы, которые функционируют в едином глобальном инвестиционном пространстве. Отмечено, что основными источниками международных инвестиционных потоков являются ресурсы группы Мирового банка и финансовая деятельность транснациональных корпораций. Определенно, что 147 транснациональные корпорации руководят всей мировой экономикой. Отмечено, что одним из ключевых моментов есть рискованность инвестиций. К рискам можно отнести политические риски, риски что связаны с возникновением экологических катастроф, некомерческие риски. Сделан вывод что, международные инвестиционные потоки играют значительную роль в экономиках всех стран, не является исключением и Украина. Иностранные инвестиции не только обеспечивает мобилизацию, переток капитала, но и участвуют в организации международного разделения труда через реализацию конкурентных преимуществ отдельных государств-участников. Но последние годы на рынке международных инвестиций наблюдается значительная вялость. К основным инвестиционным источникам можно отнести деятельность группы мирового банка, и деятельность

транснациональных корпораций, которые на данное время выступают как «кровеносная система» глобальной экономики.

Ключевые слова: международные инвестиции, инвестиционные потоки, ТНК, спрос, глобализация, мировая экономика, национальная экономика, глобальные процессы.

L. Karanova

STATE AND DYNAMICS OF INTERNATIONAL INVESTMENT

The state and dynamics of international investments are examined in the article. The dynamics of international investments provided by the group of the World bank for period 2010-2014 is investigated. It is marked that the modern feature of investments is that having a different national origin but they intertwine and interact. They create international streams and grow into world investment resources that function in the single global investment space. It is marked that the basic sources for international investment streams are resources of the World bank and financial activity of multinational corporations. It is proved that 147 multinational corporations manage all world economy. It is marked that one of key moments is a riskiness of investments. There are a number of risks: political risks, risk of environmental disaster and non-commercial risk. The international investment streams play a considerable role in the economies of all countries, and Ukraine is no exception. Foreign investments not only provides mobilization, flow of the capital but also participate in organization of international division of labour through realization of competitive advantages of separate states-participants. But there is a considerable languor at the market of international investments during last years. The basic investment sources are group of the World bank, and activity of multinational corporations that on this time acts as a "circulatory system" of global economy.

Key words: international investments, investment streams, multinational corporations, demand, globalization, world economy, national economy, global processes.

Постановка проблеми. Протягом останнього десятиліття на рівні з пануючою в світовій системі господарських відносин торгівлею товарами і послугами, все більш значущим став рух капіталу в різних формах, найбільш популярною формою якого, на даний момент є міжнародні інвестиції. Тому на нашу думку, формується якісно новий етап у розвитку інтернаціоналізації господарського життя, з чого випливає, що дана тема є актуальною. Але, економіка не стоїть на місці і необхідно постійно досліджувати вплив тих чи інших процесів один на одного.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичним і практичним питанням у сфері міжнародних інвестицій та впливу на них глобалізації присвячені роботи багатьох вчених, а саме: В.М. Геєця, А.С. Гальчинського, А.І. Даниленка, С.І. Юрія, Ю.В. Макогона, І.В. Хаджинова, Д. В. Беляева, Л.О. Абсави, та багато інших інших.

Метою статті є визначення стану і динаміки міжнародних інвестицій на сучасному етапі, а також виявлення основних джерел міжнародних інвестиційних потоків.

Виклад основного матеріалу. У всьому світі майже ключовою проблемою є недостатня кількість власних фінансових ресурсів. Всі країни вирішують цю проблему по різному. Використовуючи при цьому кошти або фінансових кредитних установ або кошти фізичних чи юридичних осіб.

На думку Палка І.М., одним із вагомих джерел інвестування є реалізація проектів зі Світовим банком, Європейським банком реконструкції та розвитку, Європейським інвестиційним банком. [1]

До групи Світового банку належать:

Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР) – надає кредитні кошти урядам країн із середнім рівнем доходу і урядам платоспроможних країн з низьким рівнем доходу.

Міжнародна асоціація розвитку (МАР) – надає довгострокові безпроцентні позики (кредити) і гранти урядам найбідніших країн.

Міжнародна фінансова корпорація (IFC) – надає позики, здійснює інвестиції в акціонерний капітал підприємств і надає консультаційні послуги з метою стимулювання інвестицій в підприємства приватного сектора країн, що розвиваються.

Багатостороннє агентство з інвестиційних гарантій (MIGA) – надає страхування політичних ризиків або гарантії відшкодування збитків від некомерційних ризиків з метою сприяння здійсненню прямих іноземних інвестицій в країни, що розвиваються.

Міжнародний центр по врегулюванню інвестиційних суперечок (ICSID) - забезпечує міжнародні механізми врегулювання і арбітражного розгляду інвестиційних суперечок.

Одним з ключових моментів є ризиковість інвестицій. До ризиків можна віднести політичні ризики, ризики що пов'язані з виникненням екологічних катастроф, некомерційні ризики.

За даними річного звіту MIGA за 2014 рік групою Світового банку фінансування що надано за 2014 рік наведено в табл. 1.

Таблиця 1.

Фінансування, надане Групою Світового банку країнам-партнерам (в млн дол. США)

	2014	2013	2012	2011	2010
Група Світового банку					
Зарезервовані засоби ¹	65 579	57 587	57 450	61 120	76 482
Надані засоби ²	44 399	40 370	42 390	42 028	50 234
МБРР					
Зарезервовані засоби	18 604	15 249	20 582	26 737	44 197
Надані засоби	18 761	15 830	19 777	21 879	28 855
МАР					
Зарезервовані засоби	22 239	16 298	14 753	16 269	14 550
Надані засоби	13 432	11 228	11 061	10 282	11 460
IFC					
Зарезервовані засоби ³	17 261	18 349	15 462	12 186	12 664
Надані засоби	8 904	9 971	7 891	6 715	6 793
MIGA					
Загальний об'єм страхового покриття	3 155	2 781	2 657	2 099	1 464
Виконувані одержувачами траст-фонди					
Зарезервовані засоби	4 319	4 910	3 996	3 829	3 607
Надані засоби	3 302	3 341	3 571	3 152	3 126

¹ Включаючи засоби, зарезервовані МБРР, МАР, IFC, траст-фондами, і загальний об'єм наданих MIGA гарантій.

² Включаючи засоби, надані МБРР, МАР, IFC.

³ Власні засоби IFC, не включаючи засоби, притягнені від третіх сторін.

У 2014 фінансовому році MIGA надала рекордну суму 3,2 млрд дол. США у вигляді нових гарантій, а валовий обсяг зобов'язань MIGA досяг 12,4 млрд дол. США. (рис.1). Додатковий ефект, що привноситься гарантіями MIGA, забезпечується завдяки здатності залучати інвестиції приватного сектора в умовах підвищеного ризику, рівень якого часто виходить за рамки прийнятного для комерційних джерел капіталу.

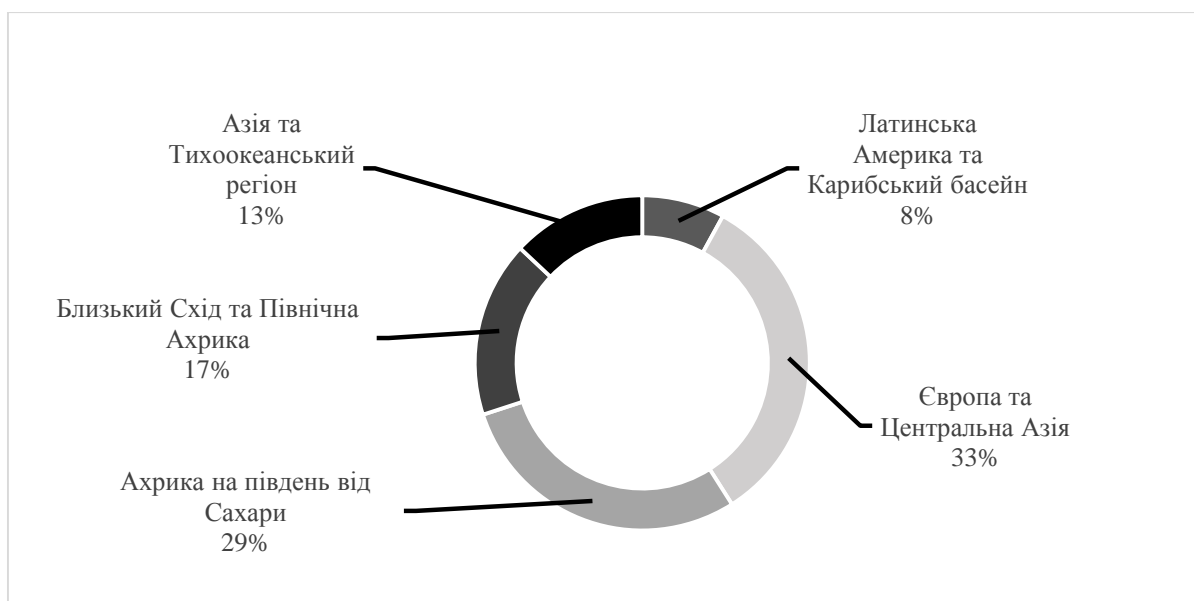

Рис.1. Фінансування MIGA за регіонами

Таблиця 2

**10 країн – реципієнтів з найбільшими обсягами гарантій станом на 2014 рік
(валовий обсяг 12,4 млрд. дол. США)**

№	Країна	%
1	Хорватія	7,9
2	Росія	7
3	Сербія	6,9
4	Кот-д'Івуар	6,8
5	Україна	6,1
6	В'єтнам	5,5
7	Панама	5,1
8	Угорщина	4,6
9	Ангола	4,4
10	Туреччина	3,6
Разом по 10 країнам		57,9

Таблиця 3

**10 країн – інвесторів з найбільшими обсягами гарантій станом на 2014 рік
(валовий обсяг 12,4 млрд. дол. США)**

№	Країна	%
1	Австрія	16,2
2	Сполучене Королівство	13,6
3	Франція	13,2
4	США	10,5
5	Греція	5,0
6	Ірландія	4,7
7	Південна Африка	4,7
8	Німеччина	4,5
9	Японія	4,5
10	Нідерланди	3,0
Разом по 10 країнам		79,9

Таблиця 4

Кредитування Світовим банком у розбивці по тематичним напрямкам та секторам за 2011 – 2015 рр. (млн. дол. США)

	2011	2012	2013	2014	2015
ТЕМАТИЧНИЙ НАПРЯМОК					
Управління економікою	655	1293	484	955	1145
Охорона навколишньої середовища та раціональне використання природних ресурсів	6102	3997	2470	3883	3164
Розвиток фінансового і приватного секторів	7981	4743	4380	8028	8479
Розвиток людських ресурсів	4228	4961	4348	5192	6043
Управління державним сектором	4518	4035	3790	5252	2833
Укріплення правової системи	169	126	590	291	825
Розвиток сільських районів	5636	5443	4651	6437	5082
Соціальний розвиток, гендерна рівність та соціальна інтеграція	908	1247	1310	1064	1736
Соціальний захист та управління ризиками	5691	3502	3956	3585	6577
Торгівля та інтеграція	2604	1872	2707	1643	1727
Розвиток міст	4514	4118	2861	4511	4865
Разом за тематичними напрямками	43006	35335	31547	40843	42495
СЕКТОРИ					
Сільське господарство, рибальство та лісове господарство	2128	3134	2112	3059	-
Освіта	1733	2959	2731	3457	-
Енергетика та гірничо – добувна промисловість	5807	5000	3280	6689	-
Фінанси	897	1764	2055	1984	-
Охорона здоров'я та інші послуги у соціальній сфері	6707	4190	4363	3353	-
Промисловість і торгівля	2167	1352	1432	1807	-
Інформація та зв'язок	640	158	228	381	-
Державне управління та судово – правова система	9673	8728	7991	8837	-
Транспорт	8683	4445	5135	6946	-
Водопостачання, каналізація, захист від поводків	4617	3605	2220	4332	-
Разом по секторам	43006	35335	31547	40843	-
У тому числі зі сторони МБРР	26737	20582	15249	18604	-

До іншого, не менш вагомим джерелом інвестицій можна віднести діяльність транснаціональних корпорацій. На збільшення обсягів інвестицій вагомий вплив має збільшення швидкості переміщення фінансових ресурсів, збільшення на них попиту з боку держав з перехідною економікою та держав що розвиваються та діяльність великих транснаціональних корпорацій.

Вчені з Вищої технічної школи Цюріха склали модель глобальної економіки, з допомогою якої змогли визначити 147 транснаціональних корпорацій, які контролюють 40% всього світового доходу. Науковці проаналізували взаємозв'язки 43 тисяч

транснаціональних корпорацій та визначили, що існує відносно невелика група компаній, в основному банків, яка здійснює непропорційно великий вплив на світову економіку. [3]

Вчені з Цюріха змогли зробити узагальнення, як це вплинуло на світову економіку. Вони використали базу даних Orbis від 2007 року, яка містить інформацію про 37 млн компаній та інвесторів по всьому світу і виділили з цього списку все 43060 ТНК, а також їх найбільших акціонерів. Потім вони побудували модель, яка показала, як одні транснаціональні корпорації контролюють інші через володіння пакетами акцій, а також вказувала операційні доходи цих компаній, щоб скласти карту розподілу економічного впливу. Модель виявила ядро з 1318 компаній, які мали найбільше непрямих зв'язків з іншими бізнесами. Кожна з цих компаній була безпосередньо пов'язана з двома або кількома іншими, а ті в свою чергу так чи інакше брали участь у структурі власності ще в середньому 20 компаній. Хоча на самі ці 1318 компаній в сукупності припадає 20% світового доходу, вони через частки в акціонерному капіталі колективно володіють більшістю найбільших в світі компаній реального сектора економіки, на частку яких припадає ще 60% світового доходу.

Було з'ясовано, що ці 1318 компаній, зі свого боку, колективно належать 147 корпоративним монстрам. Корпорації зі "списку 147" контролюють 40% всього багатства в системі. Більшість з них - фінансові інститути. Топ-20 включають Barclays Bank, JPMorgan Chase & Co, і Goldman Sachs Group. Топ-50 корпорацій, які керують світом: Barclays plc, Capital Group Companies Inc, FMR Corporation, AXA 5. State Street Corporation, JP Morgan Chase & Co, Legal & General Group plc, Vanguard Group Inc, UBS AG, Merrill Lynch & Co Inc, Wellington Management Co LLP, Deutsche Bank AG, Franklin Resources Inc, Credit Suisse Group, Walton Enterprises LLC 16. Bank of New York Mellon Corp 17. Natixis 18. Goldman Sachs Group Inc, T Rowe Price Group Inc, Legg Mason Inc, Morgan Stanley, Mitsubishi UFJ Financial Group Inc, Northern Trust Corporation, Société Générale, Bank of America Corporation, Lloyds TSB Group plc, Invesco plc, Allianz SE, TIAA, Old Mutual Public Limited Company, Aviva plc, Schroders plc, Dodge & Cox, Lehman Brothers Holdings Inc, Sun Life Financial Inc, Standard Life plc, CNCE, Nomura Holdings Inc, The Depository Trust Company, Massachusetts Mutual Life Insurance, ING Groep NV, Brandes Investment Partners LP, Unicredito Italiano SPA, Deposit Insurance Corporation of Japan, Vereniging Aegon, BNP Paribas, Affiliated Managers Group Inc, Resona Holdings Inc, Capital Group International Inc, China Petrochemical Group Company [3].

Охріменко О. О., зазначає що, на ТНК у країнах з розвинутою економікою, що становлять майже 80 % ТНК в світі, припадає 70 % світових прямих іноземних інвестицій (ПІІ), що в кризовий період призвело до скорочення операцій вітчизняної економіки, в той час як переміщення або відкриття нових об'єктів за кордоном призводить до використання порівняльних переваг в тих місяцях. [5].

У 2010 році спостерігається збільшення ПІІ транснаціональних корпорацій, у порівнянні з 2009 роком, який приблизно становив 1,24 трильйона доларів США, проте, даний приріст становить на 15 % нижче докризового середнього значення (Рис.2). На відміну від цього, показник зростання світового виробництва та торгівлі повернувся на докризовий рівень [5].

Експерти вважають, що у 2011 році обсяг глобальних ПІІ повернувся до значення за 2005 – 2007 роки, зі збільшенням до 1,4 – 1,6 трлн. дол. США та прогнозують, що у 2013 році даний показник досягне значення 2007 року. Проте, даний прогноз буде дійсним за винятком будь-яких непередбачених глобальних економічних потрясінь, які можуть виникнути з ряду факторів ризику [5].

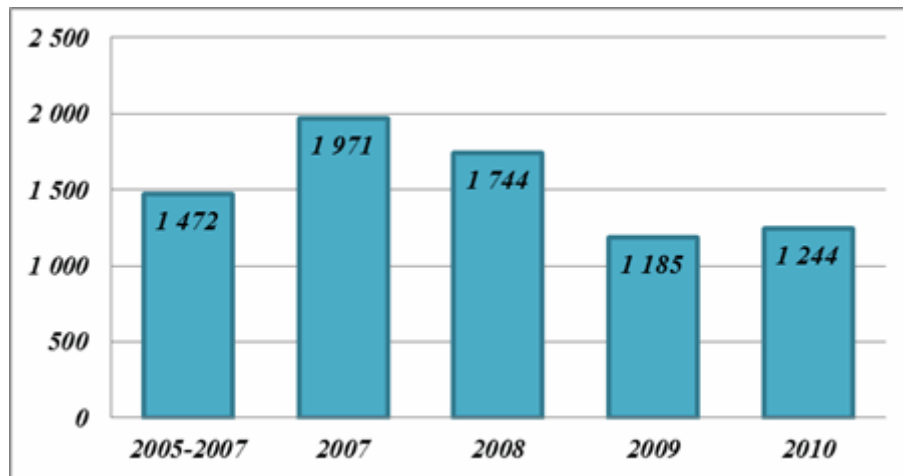

Рис. 2. Глобальний приплив ІІІ ТНК, в середньому за 2005-2007, і 2007 - 2010 роки, (млрд. дол. США) [5]

Висновки з даного дослідження. Отже, міжнародні інвестиційні потоки відіграють значну роль в економіках усіх країн. Іноземні інвестиції не тільки забезпечує мобілізацію, перетікання капіталу, але і беруть участь в організації міжнародного поділу праці через реалізацію конкурентних переваг окремих держав-учасників. Але останні роки на ринку міжнародних інвестицій спостерігається млявість. До основних інвестиційних джерел можна віднести діяльність групи світового банку, та діяльність транснаціональних корпорацій, які на даний час виступають як кровоеутворююча система глобальної економіки.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Палка І. М. Фінансування міжнародними інституціями інвестиційних проєктів в Україні / І. М. Палка // Інноваційна економіка. - 2015. - № 4. - С. 45-48. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2015_4_8

2. Годовой отчет 2015. /Всемирный банк [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.worldbank.org/ru/about/annual-report> .

3. ГОДОВОЙ ОТЧЕТ MIGA 2014
https://www.miga.org/documents/MIGA_AR14_Russian.pdf .

4. Визначено 147 корпорацій, які керують усім світом [Електронний ресурс]:// ТSN : Телерадіокомпанія «Студія 1+1». – Режим доступу: <http://tsn.ua/groshi/viznachenno-147-korporaciy-yaki-keruyut-usim-svitom.html>.

5. Охріменко О. О. Транснаціональні корпорації у системі світових економічних відносин / О. О.Охріменко, Д. Д. Сільвестрова // Ефективна економіка [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2054>